

UPDATE over behandeling CETA-verdrag in Tweede Kamer, en vooruitblik.

In deze update over het CETA-verdrag allereerst een overzicht van een aantal kritische artikelen, items voor radio en tv over CETA voorafgaande aan het Tweede Kamer-debat tussen eind januari en 12 februari. Daarna de belangrijkste zaken uit het debat over CETA op 12 en 13 februari, en de stemming op 18 februari. Hierin vele links naar artikelen en radiofragmenten die onlangs verschenen. We eindigen met een analyse over 'Hoe nu verder?'

1. Aandacht in de media van tegenstanders van CETA

In de aanloop naar het CETA-debat hebben de tegenstanders vanuit verschillende gezichtspunten hun argumenten naar voren kunnen brengen, zowel via opinieartikelen in de landelijke dagbladen, radio-interviews en items op tv. Wat dat laatste betreft waren er mooie en lange items bij Radar (10 februari, met o.a. Bart Jaap Verbeek van SOMO) en Nieuwsuur (met Hans Geurts van NMV). Een overzicht hiervan:

- 12 februari Pigbusiness POV (varkenshouders) zeer kritisch over CETA: <https://www.pigbusiness.nl/artikel/236429-pov-geen-ceta-als-nederlandse-varkenshouders-woorden-benadeeld/>
- 10 februari - Brief maatschappelijke organisaties van buiten Nederland - artikel in Parool: <https://www.parool.nl/nederland/tientallen-organisaties-roepen-regering-op-ceta-verdrag-niet-te-tekenen~bb4de98c/>
- Brief zelf: <https://milieudefensie.nl/actueel/a-global-call-to-vote-against-ceta-for-trade-justice.pdf>
- Persbericht / opinie MKB Haarlem en Ondernemers van Nu: <https://www.mkb-haarlem.nl/nieuws/ondernemers-slaan-alarm-over-ceta-pleidooi-uitstel-ratificering/>

Opinie: <https://fd.nl/opinie/1334051/ceta-is-een-fiasco-in-de-dop-voor-boer-en-mkb>

- Gezamenlijke brief 22 organisaties tegen CETA, waaronder boerenorganisaties: <https://www.fnv.nl/nieuwsbericht/algemeen-nieuws/2020/de-tijd-heeft-ceta-ingeaald>
- 10 februari NRC - opinie o.a. Laurens Ankersmit UvA: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/02/10/ceta-ondernijnt-rechtsstaat-en-energietransitie-a3989906>
- Rapport Corporate Europe Observatory over druk op EU om voedselveiligheid / milieu-standaarden te verlagen <https://corporateeurope.org/en/2020/02/toxic-residues-through-back-door>
- Op Agrio-websites (Pig Business, Melkvee, Akkerwijzer en Pluimveeweb) verscheen op 5 februari dit artikel: <https://www.pigbusiness.nl/artikel/235662-boerenvakbonden-roepen-boeren-op-stuur-kamerleden-e-mail-om-tegen-ceta-te-stemmen/>
- Dinsdag 4 februari vanaf 21.30 uur bij Nieuwsuur Hans Geurts van Nederlandse Melkveehouders Vakbond over: Boerencoalitie wil geen vrijhandelsverdrag met Canada. Zie: <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2321586-de-uitzending-van-4-februari.html>

Een artikel met ook een link naar de video van het item vinden jullie hier:

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2321648-stemt-nederland-als-eerste-land-tegen-handelsverdrag-met-canada.html>

- In Boerderij Vandaag van 31 januari konden we namens een boerencoalitie een opiniestuk plaatsen. - acher een paywall is het artikel te lezen: <https://www.boerderij.nl/Home/Blogs/2020/1/Oproep-Tweede-Kamer-stem-tegen-Ceta-534946E/>
- Uitzending Radar met SOMO- Hoe multinationals geld krijgen van de overheid door handelsverdrag CETA <https://radar.avrotros.nl/uitzendingen/gemist/item/hoe-multinationals-geld-krijgen-van-de-overheid-door-handelsverdrag-ceta/>
- Burghard Ilge van BothENDS bij NPORADIO1: <https://www.nporadio1.nl/bureau-buitenland/onderwerpen/528821-een-omstreden-verdrag-met-canada>

- Rapport Foodwatch en Council of Canadians over verlagen standaarden: https://www.foodwatch.org/fileadmin/-NL/Potential_dangers_of_ceta_committees_on_Europe.pdf
- Artikel FOODWATCH: <https://www.foodwatch.org/nl/current-nieuws/2020/documenten-laten-zien-ceta-commissies-geven-voorzorgsprincipe-weg/>
- NRC Stem CETA af, het dient het grootkapitaal - Handelsverdrag Mondiale handelsregels moeten de hele planeet dienen, schrijven twee Canadese activisten. <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/02/10/stem-ceta-af-het-dient-het-grootkapitaal-a3989905>
- Opinie Trouw: Milieudefensie - BothENDS - Kamer, zeg 'nee' tegen handelsverdrag Ceta https://www.trouw.nl/opinie/kamer-zeg-nee-tegen-handelsverdrag-ceta~ba70b213/?utm_campaign=shared_earned&utm_medium=social&utm_source=twitter&referer=https%3A%2F%2Ft.co%2F0uWbINvKx%3Famp%3D1
- 8 februari Roel Jongeneel - *Van ongenormeerd ruilen komt huilen* in Boerderij, in bijgevoegde Word-document

Voorstanders van CETA:

- 5 februari Ambassadeur Canada in Nederlands Dagblad: <https://www.nd.nl/opinie/opinie/952572/ceta-verdient-geen-mythes>
- FME voorstander: <https://www.fme.nl/nl/nieuws/%E2%80%98nee%E2%80%99-tegen-ceta-ramp-internationaal-handelssysteem>

2. Behandeling van CETA in de Tweede Kamer.

Al dit tegengeluid zorgde ervoor dat Kaag zenuwachtig werd en nog op 11 februari een brief naar de Kamer stuurde, o.a. om zogenaamde mythes te ontcrachten.

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z02687&did=2020D05660

Daarop stuurde ik op 12 februari 's morgens een reactie per email aan belangrijke kamerleden, waarin ik o.a. inging op het verhogen van MRLs van pesticiden richting Codex Alimentarius (WTO standaard). Een bewijsbare verlaging van voedselveiligheid.

Op 12 en 13 februari werd er in de Tweede Kamer gesproken over CETA. De debatten zijn hier terug te kijken:

* 12 februari: <https://debatgemist.tweedekamer.nl/debatten/goedkeuring-brede-economische-en-handelsovereenkomst-ceta-tussen-canada-en-de-europese-unie>

* 13 februari:

- Deel 1: <https://debatgemist.tweedekamer.nl/debatten/goedkeuring-brede-economische-en-handelsovereenkomst-ceta-tussen-canada-en-de-europese-un-0>

- Deel 2: <https://debatgemist.tweedekamer.nl/debatten/goedkeuring-brede-economische-en-handelsovereenkomst-ceta-tussen-canada-en-de-europese-un-1>

Het was een interessant en intens debat, waarbij voor- en tegenstanders elkaar beschuldigden van spookverhalen en mythes. Rob Jetten van D66 (en later ook minister Blok) 'spinde' dat dit verdrag zo'n beetje de enige mogelijkheid is om te komen tot internationale samenwerking. De oorlog met Canada als bevrijder werd er veelvuldig bij gehaald. Uit diverse analyses (o.a. Jinek 18 februari met Wouter de Winter van Telegraaf) verklaarden dat Joel Voordewind op zijn nummer is gezet door Rutte binnen een coalitieoverleg 10 februari op. Zie ook zijn column: <https://www.telegraaf.nl/watuzegt/1991321264/afkoelen-met-jos-en-carola>

ChristenUnie heeft in haar verkiezingsprogramma staan dat ze geen vrijhandelsverdragen met landbouw wil steunen, en heeft in 2016 tegen voorlopige inwerkingtreding van CETA gestemd. Ze kregen nu enkele weinig zeggende waarborgen over o.a. extra douanecontrole. Vindt ook De Winter: 'Tot Voordewind zich donderdag

aan het einde van de middag liet 'overtuigen' door 'stevige waarborgen' van minister Kaag. In werkelijkheid had de rest van de coalitie geen andere uitkomst geaccepteerd.'

SP, GroenLinks en Partij voor de Dieren hadden goede bijdrages aan het debat en concentreerden zich ieder op een bepaald negatief effect van CETA. PvdA hield haar poot stijf ondanks enorm gesar van vooral D66. Daarna kwam ChristenUnie met haar draaipartij. Positieve uitzondering aan het debat was SGP. Vooraf was onduidelijk of zij voor of tegen zouden stemmen. Maar met een goed betoog verklaarde Bisschop zijn waarschijnlijke tegenstem. Op 13 februari werden er ongeveer 15 moties ingediend.

Op 18 februari was de stemming, eerst over de moties. Een motie over het verwijderen van ICS uit CETA haalde het niet. Het blijft nog steeds een optie als de Eerste Kamer CETA verwerpt. Een motie over het intrekken van de steun voor EU-Mercosur werd met 75-75 aangehouden. Het niet steunen door 50 Plus was daarbij cruciaal. Op 19 februari werd de motie nogmaals in stemming gebracht. Wij stuurden nog een oproep met argumenten aan de Tweede Kamer-fractie van 50Plus om deze motie te steunen. Uiteindelijk besloot Partij voor de Dieren de motie aan te houden tot de tekst van het verdrag in het openbaar bekend is. Zij hopen dat 50Plus dan alsnog de motie steunt.

De stemming over CETA was hoofdelijk (aangevraagd door SP).

De uitkomst Voor: 72 – Tegen: 69. Van de potentiële tegenstanders waren afwezig: 2 leden van 50+, 2 van PVV en 1 van GroenLinks.

3 Over de voortgang in Eerste Kamer (na de behandeling en de stemming in de Tweede \kamer)

In de afgelopen week werd er al volop gespeculeerd over de stemverhouding in de Eerste Kamer. Otten zat hierover bij Buitenhof op 23 februari. Zie: https://www.vpro.nl/buitenhof/speel~POMS_AT_15987321~henk-otten~.html Hij lijkt ook tegen te gaan stemmen, maar opperde de mogelijkheid van verdeeld stemmen bij PvdA. Dus daar zullen we ons op moeten concentreren evenals op SGP, 50Plus en OSF. Het is nog onduidelijk wanneer de stemming in de Eerste Kamer zal plaatsvinden.

Sara Murawski de nieuwe coördinator van Handel Anders! schreef over de huidige situatie:

We live in interesting times! Afgelopen week werd met een nipte meerderheid CETA aangenomen in de Tweede Kamer (72 voor versus 69 tegen). Als de voltallige Kamer aanwezig was geweest, was dat 76 versus 74 geweest – de kleinst mogelijke meerderheid denkbaar (VVD, D66, CDA en CU + Van Haga).

Nu is het zaak om CETA te stoppen in de Eerste Kamer. Als we de lijn doortrekken vanuit de Tweede naar de Eerste Kamer tekent zich een meerderheid af tegen CETA, maar dit is absoluut geen vanzelfsprekendheid. De coalitie heeft samen 32 zetels, en aan de kant van deze tegenstemmers kunnen we hopelijk rekenen op GL, SP, PvdD, PVV, FvD, SGP en 50PLUS, ofwel 34 zetels, waarbij de SGP en 50PLUS onzekere factoren zijn. De stemming is daarnaast afhankelijk van de positie van de PvdA (6), Otten (2) en OSF (1) – we hebben 4 senatoren nodig die bereid zijn om tegen te stemmen.'

De PvdA is er speciaal uitgelicht na de opmerkelijke verschijning van dit filmpje ; https://twitter.com/pvda_ek/status/1229806560894996482?s=21 waarin de woordvoerder handel van de PvdA, Ruud Koole, benadrukt dat de PvdA-fractie in de Eerste Kamer haar eigen afweging zal maken. Als de voltallige PvdA-fractie voor CETA stemt, heeft de coalitie in 1 klap haar meerderheid.

Het is dus van belang om een zorgvuldig gecoördineerde strategische lobby richting de cruciale senatoren te voeren.

Milieudefensie stuurde een persbericht uit na de stemming, dat o.a. werd gepubliceerd door het Boeddhistisch Dagblad: <https://boeddhistischdagblad.nl/nieuws/141880-milieudefensie-kamer-mist-kans-om-klimaatleiderschap-te-tonen/>

Hier de reactie Bart Jaap Verbeek van SOMO op de huidige situatie: <https://www.somo.nl/nl/nipte-meerderheid-voor-ceta-strijd-nog-niet-gestreden/>

Officiële vermelding van CETA door de Eerste Kamer, met totaal verkeerde stemverhouding:

Eerste Kamer over CETA met verkeerde stemverhouding in 2e Kamer:
https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/35155_goedkeuring_strategische

Opmerkelijk opinië artikelen door (hoofd)redacties

Hoewel we dus voor het debat niet te klagen hadden over media-aandacht, liet de zogenaamde 'progressieve' media ons in de steek. Het bontste maakte de hoofdredactie van Trouw het met deze opinie 'CETA MOET ER GEWOON KOMEN' <https://www.trouw.nl/opinie/ceta-moet-er-gewoon-komen~b2131bd9/>.

Het leidde tot veel boze reacties o.a. op Twitter. Ook GEEN STIJL wijdde er een goed artikel aan:
<https://www.geenstijl.nl/5151963/trouw-noemt-groenlinks-eng-nationalistisch/>

Eerder hadden ze ook een de video gemaakt over o.a. de rol van D66: Artikel en video in Tweede Kamer voer CETA door Geen Stijl: <https://www.geenstijl.nl/5151865/live-d66-gaat-weer-liegen-over-ceta/>

Helaas volgde ook Groene Amsterdammer de D66-lijn, en had weinig oog voor de argumenten van tegenstanders: <https://www.groene.nl/artikel/vijand>

Vooraf bleef redelijk genuanceerd, en deed een goede analyse over de PvdA: 21-2 NRC over PvdA:
https://www.nrc.nl/nieuws/2020/02/21/dubbele-gevoelens-in-pvda-over-een-omstreden-verdrag-a3991299?utm_source=social&utm_medium=twitter&utm_campaign=twitter&utm_term=20200221

Enkele andere media-uitingen voor en na de behandeling van CETA in de Tweede Kamer:

- BNR NIEUWSRADIO <https://www.bnr.nl/nieuws/internationaal/10402154/kaag-wil-vooral-zorgen-rond-ceta-wegnemen>
- NPORadio1 - 25 minuten met een slecht geïnformeerde voorstander CETA van Clingendael, en rond minuut 13 een mondelinge quote van mezelf uit een uitzending van BNR Nieuwsradio.
<https://www.nporadio1.nl/podcasts/de-dag/124569-518-wordt-ceta-verkeerd-begrepen>
- Agnes Jongerius bij BNR Nieuwsradio: <https://www.bnr.nl/podcast/boekstijn-en-de-wijk/10403229/ceta-kan-globalisering-beter>
- Pluimvee Web 14-2: <https://www.pluimvee.nl/artikel/236673-draaiend-christenunie-flink-onder-vuur-tijdens-ceta-debat/>
- Boerderij 13-2 : [https://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2020/2/Meerderheid-voor-Ceta-door-tevreden-CU-541516E/?utm_source=Tripolis&utm_medium=email&utm_term=&utm_content=13-02-2020&utm_campaign=\\${dialogue.content.property.onderwerp}](https://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2020/2/Meerderheid-voor-Ceta-door-tevreden-CU-541516E/?utm_source=Tripolis&utm_medium=email&utm_term=&utm_content=13-02-2020&utm_campaign=${dialogue.content.property.onderwerp})
- Volkskrant 13-2: https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/kaag-vecht-voor-ceta-verdrag-meerderheid-in-de-senaat-nog-niet-in-zicht~b3ad652e/?utm_source=link&utm_medium=app&utm_campaign=shared%20content&utm_content=free
- Volkskrant 17-2: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/handelsverdrag-ceta-op-dood-spoor-in-eerste-kamer~bbde11b0d/?fbclid=IwAR214MoAJ35oaj9jiDewpsoEHZMWiBsFMYJ1uINLdXTNgapfu6FvxQMI40&referer=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2F>
- BNR-radio over rol D66 in CETA-debat: <https://www.bnr.nl/podcast/debestestuur/10402537/rol-van-d66-in-ceta-debat-stupide-en-veelzeggend>
- Gaat PvdA voorstemmen in senaat?: <https://frontbencher.nl/gaat-de-pvda-toch-voor-ceta-stemmen-in-de-senaat/>

- Opinie in Ref. Dagblad: <https://www.rd.nl/opinie/ceta-discussie-mist-belangrijke-argumenten-1.1632215>

Door: Prof. dr. ir. Henk de Vries is bijzonder hoogleraar Standardisation Management aan de Rotterdam School of Management, Erasmus University.

- 21-2 Volkskrant met alleen voorstander CETA: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/ceta-verdrag-gaat-vrijhandel-ten-onder-aan-politieke-fragmentatie~b7f404c1/?referer=https%3A%2F%2Ft.co%2FZTu6VSvkkd%3Famp%3D1>

Ook de buitenlandse pers had veel belangstelling voor het CETA debat:

- Financial Times - A Dutch trade rebellion <https://www.ft.com/content/dfaea7c0-51da-11ea-8841-482eed0038b1>
- Tages Spiegel relatie CETA met klimaat <https://background.tagesspiegel.de/energie-klima/ceta-sargnagel-fuer-das-klima>
- Sujate Dey van Council of Canadians maakte deze lezenwaardige analyse op 23 februari: <https://canadians.org/blog/ceta-fake-news-and-canada-bashing#.XlFLldH5DY.twitter>

Tenslotte nog interessante artikelen in de agrarische media:

- Dirk Strijker (hoogleraar) in Boerderij met een goed pleidooi voor hervorming van WTO-regels: https://www.boerderij.nl/Home/Blogs/2020/2/Verouderde-regels-544167E/?utm_source=dvr.it&utm_medium=twitter
- Bertus Buizer in Boerderij: <https://www.boerderij.nl/Home/Blogs/2020/2/Ceta-een-speeltje-voor-Trump-544567E/>

Hoe nu verder?

Het wordt zaak onze visie op gebied van landbouw te laten horen aan de Eerste Kamer-fracties. Zoals gezegd zijn vooral SGP, Groep Otten, OSF en ChristenUnie belangrijk. Daarbij is het belangrijk dat PvdA tegen blijft. Op het congres van hen op 7 maart zal er een CETA-motie in stemming worden gebracht. Voor zowel PvdA, D66 als gangbare media is het van belang dat er zo snel mogelijk een breed gedragen alternatief wordt gepresenteerd. Dan kunnen we nog beter tegenwicht bieden tegen het argument van D66, dat CETA de enige manier is om te komen tot internationale samenwerking (op gebied van handel).

Handel Anders! is volop bezig met dit alternatief en op 5 maart zullen we hier verder over spreken. Er liggen ook kansen om het boerenprotest rond o.a. stikstof te linken aan de nog steeds neoliberale koers van het kabinet en de Europese Commissie voor CETA en andere vrijhandelsverdragen. Jan Douwe van der Ploeg (voorheen WUR) schreef een analyse over het boerenprotest en groei van het rechts-populisme op het platteland *Farmers' upheaval, climate crisis and populism*, zie: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03066150.2020.1725490?needAccess=true&>

Het werd samengevat en vertaald door Greet Goverde van Platform Aarde Boer Consument: <https://www.aardeboerconsument.nl/boerenprotesten-klimaatcrisis-en-populisme>

Hierin verduidelijkt hij ook de verschillen in boerenprotest door Europa. In diverse landen speelt het protest tegen vrijhandel daarbij een belangrijke rol. Helaas nog niet prominent in Nederland. Maar bijna alle

boerenorganisaties inclusief Agractie en Farmers Defence Force hebben wel onze gezamenlijke brief aan de Tweede Kamer in januari ondersteunt.

Een alternatief handels- en landbouwbeleid dat leidt tot eerlijke prijzen aan de boer voor zo milieu- en diervriendelijke producten kan hopelijk een rol spelen, om de toenemende polarisatie te stoppen.

De Voedsel Anders-conferentie op 3 en 4 april biedt ook kansen om met dit alternatief naar buiten te treden. Als lid van de kerngroep van VA Nederland zal ik er naar streven dat dit – naast in workshops - ook een plek krijgt in het plenaire programma.

Meer informatie en mogelijkheid tot aanmelden: www.voedselanders.nl

Guus Geurts

Coördinator TTIP, CETA en landbouwcoalitie

27 februari 2020